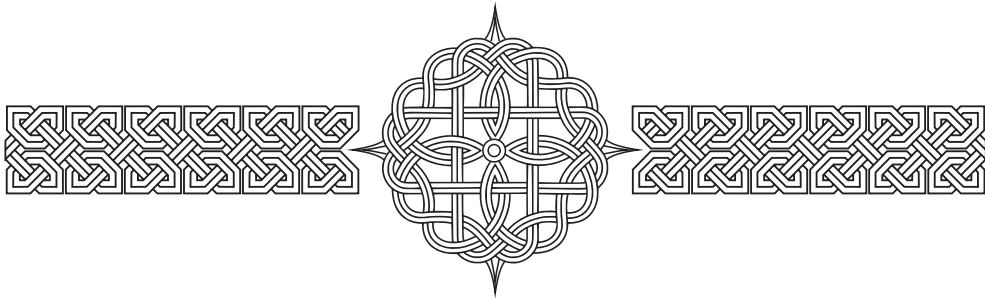

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

«...Սայլն այն իշանէր ի լեռնէն ի Մասեաց,
եւ ի վերայ նորա արոոք են կարգեալ,
եւ ի վերայ նորա գահոյք ոսկեղէնք,
եւ ի վերայ նորա բեռնեզք ծիրանիք,
եւ ի վերայ նորա Որդի Արքայի...»:

Գրիգոր Նարեկացի, «Ճաղ Յարութեան»

Երկու իրողութիւն, երկու փաստ՝ մէկն անկում ու կորուստ, միւսը՝ նորոգութիւն ու վերընծիւղում խորհրդաշնող... մէկը մարդկութեան խիղճը խարազանող, մարդկային արդարութեանն ապարդիւն յուսացող ու թէ հասնող, ապա ոչ լիարժէք, ոչ ժամանակին, ոչ անշահախնդիր, միւսը՝ հոգենորոգ, յաւերժական ու անաշառ...

Այդպիսին էր այս տարուայ ապրիլը, եւ այդպիսին են եղել բոլոր այն ապրիլները, երբ կանխաւ մեր հոգիներում Յարութեան հրաշափառ զօրութեանն ապաւինած՝ Քրիստոսի յարութեան աւետիսն ի սիրտ՝ խնկարկել ենք 1915 թուականի Յեղասպանութեան՝ այժմ արդէն սրբադասուած նահատակների յիշատակին:

1915 թ. ապրիլի 24-ին հայոց ինքնութիւնը, որ դարերով ամրապնդուել էր քրիստոնէութեան առաջին մարտիրոսներից մինչ Ոսկեղար՝ մինչ մեր առաջին Թարգմանիչները, մինչ նարեկացիական աղօթքն առ Աստուած, մինչ հայրենի հողի համար մղած պայքարը, չաղաւաղուեց ու չեղծուեց Օսմանեան Թուրքիայի մահասարսուռ ոճրի դէմ, այլ հոգում առաւել ամրագրեց անկորուստ հայրենիքի ամբողջական պատկերը: Հայ մարդը հաւատարիմ մնաց իր երկրին ու հաւատամքին. բանաստեղծը վերադարձաւ՝ իր հայրենակցի հետ կիսելու տառապանքի օրերը, գեղջուկը՝ որդեկորոյս ու հայրենակորոյս, չկորցրեց ապրելու յամառութիւնն

ու բարիք արարելու շիմաստազրկուող ձիրքը, եկեղեցին ու հոգեւորականը շարունակեցին աստուածասէր ու ազգանպաստ գործունէութիւնը, դպրոցը ոսկեղինիկ լեզուով կրթեց իր սաներին: Եւ ազգն իր պապերից աւանդուած յամառութեամբ գոյատեւեց՝ Յարութեան հաւատն իր ինքնութեան անքակտելի մասը դարձրած:

Կեանքի շրջապտոյտը բաց հասարակութիւններ ու «ջնջուող» սահմաններ գծող աշխարհում 2020 թ. աշնանը նոր փորձութիւն բերեց հայ ժողովրդին՝ պատերազմի արհաւիրքը: Յեղասպանութիւնից հարիւր եւ աւելի տարի անց մեր հայրենիքը կրկին լինել-չլինելու վտանգի առջեւ էր, քանի որ Ադրբեջանը որսացել էր յարմար պահ՝ ազատութիւն տալու պարտուածի իր երեսնամեայ ատելութեանը: Կրկին աւերուեց հայի տունը, յայրուեց իր կառուցողի ձեռքով՝ թշնամու՝ ուրիշինը խլելու սովոր ձեռքը չընկնելու համար: Կրկին հայից խլուեցին նրա հաւատքի տաճարները՝ Ս. Ղազանչեցոցը, Ս. Յովհաննէս Մկրտիչը (Կանաչ ժամ), Դադիվանքը. ցանկը, ցաւօք, շարունակելի է: Աստծուց իրեն տրուած իր բնիկ աշխարհում հայի դէմ կիրառուեցին «նորահնար եւ սպանելու մէջ հմուտ» զէնքեր... Սա այն իրողութիւնն է, որտեղ մարդկային արդարութիւնն է գործում, եւ որտեղ արդարութեան կոչերը մնում են անլսելի, անիրագործելի, դառնում ապարդիւն...

Մենք չենք ուզում հաւատալ, որ կրկին կորցրել ենք: Դեռ կարօտով ուխտի ենք գնում մի անհեթեթ փաստաթղթով մեր սրտից պոկուած մեր եկեղեցիները, մեր հող հայրենին: Կռուի դաշտում դեռ փնտրում ենք մեր զինուորների մասունքներն ու չենք ուզում հաւատալ այդպիսի իրողութեանը: Այդ անհաւատալիօրէն դաժան իրականութիւնից մեզ փրկում է այն միւսը՝ յարութեան, կեանքի նորոգման, Քրիստոսով ամրանալու ու վերընծիւղուելու սրբազան իրողութիւնը: Ապրիլի 4-ին հայոց եկեղեցիներում հնչող սուրբ եւ անմահ Պատարագը, որ մեղսաւոր մարդկութեան փրկութեան համար խաչուած Աստծու Որդու հրաշափառ Յարութիւնն է աւետում, հաստատում, որ Քրիստոս յարեաւ, Քրիստոս մեր մէջ է, իր հոգեհորոգ զօրութեամբ մեզ վերադարձնում է ինքներս մեզ, մեր բուն էութեանը, յիշեցնում ազգային ինքնութեան բոլոր բաղադրիչները, մեր հոգում մեղմում Եռաբլուրում փողփողացող դրօշների ցաւը:

Այս ապրիլի Սուրբ Յարութեան հոգեհորոգումը մեզ շատ է պէտք, ու մենք փորձում ենք ամէն ինչում աստուածային խորհուրդը գտնել. նախ՝ մեղքերից զատուելով, Աստծու խօսքով լցուելով, իսկ յետոյ բերկրանքով

անդրադառնալով այն զարմանալի զուգադիպությունը, որ այդ օրը նաեւ Հայոց Հայրիկի՝ Մկրտիչ Խրիմեանի ծննդեան օրն է: Ապրիլն ինքնին աւետման ամիս է. չէ՞ որ Հայ Եկեղեցին եւ Հայոց Հայրապետն ապրիլի 7-ին Մարիամ Աստուածածնին տրուած բարի լուրով միշտ օրհնում են բոլոր մայրերին, որ ամուր պահեն իրենց ընտանիքները եւ աստուածասէր ու հայրենասէր զաւակներ դաստիարակեն՝ ընդունակ իրականութիւն դարձնելու հզօր եւ արժանապատիւ հայրենիքի մեր տեսիլը:

«Էջմիածին» ամսագրի խմբագրութիւնը եւս տողորուած է Յարութեան հաւատով եւ վստահութեամբ իր ժողովրդի կենսական ուժի հանդէպ, համոզուած է, որ նա կթօթափի մահուան թմբիրը, ինչպէս արել է միշտ իր պատմութեան ընթացքում, որ իր ինքնութեան ամրութեամբ կդիմակայի բոլոր որոգայթներին ու հոգեւոր զօրութեամբ, արժանապատուօրէն կրկին կշենացնի իր հայրենիքը՝ Հայաստանն ու Արցախը՝ ամուր յենարան մնալով եւ Սփիւռքի համար:

